

Третя річниця Майдану. Революція Гідності в цифрах

Революція Гідності залишила глибокий, визначальний і незабутній слід в історії. Її ідеали, надії й рішення разюче змінили нашу ментальність, розпочали і продовжують формувати нашу нову політичну ідентичність.

Отже, у третю річницю Початку згадаємо день за днем, як все це відбувалося.

18 листопада 2013 року На засіданні Ради міністрів закордонних справ ЄС вкотре не було прийнято остаточного рішення - чи підписувати Угоду про асоціацію з Україною на саміті у Вільнюсі 28-29 листопада. На той момент Київ виконав не всі умови для підписання Угоди.

21 листопада Цього дня Уряд Азарова оприлюднив рішення щодо призупинення процесу підготовки до укладання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом. Ця Угода готувалася з 1998 року, її повинні були підписати на Вільнюському саміті 28 листопада. Проте, після таємної зустрічі Путіна та Януковича у Сочі, українська влада відмовилась від підписання.

Підняти людей на акції протесту допомогли соціальні мережі. Twitter і Facebook швидко рознесли інформацію про громадські акції. Першими вийти на Майдан Незалежності запропонували журналісти «5 каналу». Але найбільший ефект справив пост у Facebook журналіста Мустафи Найєма. «Зустрічаємось о 22:30 під монументом незалежності. Вдягайтесь тепло, беріть парасолі, чай, каву, хороший настрій та друзів», - написав Найєм. Незабаром на Майдані Незалежності зібралося близько 1,5 тис. осіб.

Тодішня влада моментально відреагувала на спротив громадян. Окружний суд Києва постановив заборонити під час проведення мирних масових акцій встановлювати малі архітектурні форми у вигляді наметів, кіосків, навісів, у тому числі тимчасових та пересувних, із 22 листопада 2013 року по 7 січня 2014 року на Майдані Незалежності, вулиці Хрещатик та Європейській площі.

Наступного дня на мітингу в Києві зібралося вже близько 5 тис. осіб. І саме тоді пролунало гасло «Україна - це Європа!» Подібні акції пройшли у Львові, Вінниці, Одесі, Миколаєві, Донецьку, Сумах, Харкові та майже в кожному іншому обласному центрі України.

24 листопада На Майдані у Києві зібрався найбільший мітинг опозиції за період президентського правління Януковича, за різними оцінками туди прийшли від 60 до 150 тисяч чоловік.

На Євромайдані вимагали відставки Азарова, скасування рішення Уряду про відмову від асоціації ЄС, підписання Угоди про асоціацію на саміті у Вільнюсі, звільнення з ув'язнення Юлії Тимошенко.

Мітинги з аналогічними вимогами пройшли в Харкові, Львові, Луганську, Вінниці, Донецьку, Кривому Розі, Сумах та Чернівцях.

28-29 листопада На саміті Східного партнерства у Вільнюсі Угода про асоціацію між Україною та Європейським союзом так і не була підписана. У мережі з'явилося відео неформального спілкування канцлера Німеччини Ангели Меркель і президента Литви Далі Грибаускайте з тодішнім президентом України Януковичем. На ньому, зокрема, видно, що президент Литви намагається схилити Януковича до того, щоб він підписав Асоціацію. Проте, Янукович відповів, що вже є рішення уряду.

В цей же час на Майдані громадські активісти і лідери опозиційних партій ухвалили спільну резолюцію з вимогою відставки Януковича «за зраду українського народу».

29 листопада Цього дня українські студенти організували «живий євроланцюг» між Києвом та Перемишлем. Маршрут ланцюга розпочався у Києві і проліг через Житомир, Рівне, Львів і до Шегині на кордоні з Польщею. Довжина цього маршруту становила 625 кілометрів. Цей Євроланцюг став другим в історії України. У січні 1990 року живий ланцюг українці створили на Акт Злуки.

30 листопада У ніч з 29 на 30 листопада 2013 року на Майдані Незалежності спецпідрозділ «Беркут» жорстоко розігнав мітингувальників. Ще перед 4-ю годиною ранку на Майдан почали завозити вантажівками елементи новорічної ялинки, яку зводили неподалік місця протесту. Тоді ж загони міліції оточили близько тисячі активістів, які мирно протестували і співали пісні. В результаті наступу силовиків десятки людей було жорстоко побито, серед них багато студентів. Беззахисні люди втікали від озброєних бійців «Беркуту» до Михайлівського собору, щоб уникнути побиття.

Внаслідок дій «Беркуту» постраждали щонайменше 80 осіб. 35 людей міліціонери затримали, але згодом відпустили. Проти учасників мітингу відкрили кримінальні провадження - за статтями «спротив представникам влади» і «хуліганство». У МВС розгін протестувальників пояснювали провокаціями з їхнього боку. Від дій силовиків тодішнє керівництво держави відмежувалося; нікого не було покарано, розслідування не було почато.

Жорстоке побиття студентів на київському Майдані приголомшило не тільки українців, але й світову спільноту. Події 30 листопада стали переломним моментом в українських протестах кінця 2013 року, змістивши акцент протестів із проєвропейського на антиурядовий, а також додавши їм масовості. Наступного дня на Майдані вже звучало - «Ката на нари» і «Януковича на йолку».

1 грудня Цього дня у Києві пройшов один із найвселюдніших мітингів Революції Гідності. Опівдні колона мітингувальників рушила з Михайлівської площі вулицею Володимирською до парку Шевченка, а звідти у бік Хрещатика, потім пройшла Бессарабською площею і попрямувала до Майдану Незалежності. За різними даними, того дня у Києві мітингували близько півмільйона осіб. Міліція, яка заблокувала напередодні підступи до Майдану Незалежності, відступила.

Поки на сцені Майдану Незалежності виступали політики, частина учасників акції намагалася штурмувати Адміністрацію президента. Крім кулаків та палиць у хід пішли бруківка, цепи і, навіть, трактор, яким намагались таранити кордони силовиків. Саме на цей трактор піднявся Петро Порошенко, закликаючи припинити провокації. «Беркут» відбив штурм, застосувавши світлошумові гранати і слезогінний газ. Потім бійці почали переслідувати нападників. «Беркут» діяв максимально жорстоко і бив усіх, хто траплявся на шляху.

Так, крім учасників протесту, постраждало понад 40 українських та іноземних журналістів, зокрема польський журналіст Павел Пененжек, оператор 5-го каналу Іван Наконечний, головний редактор сайту Цензор.НЕТ Юрій Бутусов.

Близько п'ятої вечора на Банкову прийшли Віталій Кличко, Петро Порошенко, Олег Тягнибок та стали між радикалами і міліцією, намагаючись заспокоїти обидві сторони. Парламентська опозиція пізніше назвала нападників на міліцію провокаторами і заявила про свою непричетність до цього нападу, поклавши відповідальність на «штурмовиків-провокаторів» Дмитра Корчинського.

1 грудня розпочав свою діяльність і Автомайдан - співтовариство автомобілістів, які підтримували Євромайдан. Ввечері колона приблизно з 300 автомобілів спробувала проїхати до президентської резиденції «Межигір'я», проте по дорозі в село Нові Петрівці їм перегородили шлях 4 автобуси спецпідрозділу «Беркут».

Разом з тим 1 грудня акції протесту відбулися в багатьох містах країни. Наймасовіший протест був у Львові - близько 40 тисяч осіб. У Луцьку протестували понад 8 тисяч, у Тернополі - понад 5 тисяч, у Чернівцях - близько 5 тис. Акції також відбулися у Рівному, Харкові, Дніпропетровську, Хмельницькому, Одесі, Вінниці, Ужгороді, Кіровограді, Донецьку, Луганську, Житомирі.

8 грудня В цей день у Києві відбувся так званий «Марш мільйона». На віче на Майдані Незалежності зібралися, за різними оцінками, від 500 тисяч до 1 мільйона людей.

Майдан був заповнений ущерт, і це без урахування інших центральних вулиць міста. Зі сцени виступали як політичні, так і культурні та духовні діячі. Було оголошено про намір блокувати урядові будівлі та встановлювати наметові містечка на вулицях урядового кварталу. Опозиція дала тодішньому президенту Януковичу 48 годин для виконання вимог Майдану і пообіцяла блокувати його резиденцію у Межигір'ї. По завершенні офіційної частини заходу мітингувальники рушили на вулиці урядового кварталу, де створили і побудували кілька блокпостів і барикад, зокрема на вул. Грушевського, Лютеранській, Круглоуніверситетській та перехресті Шовковичної й Богомольця.

Увечері активісти «Свободи» повалили пам'ятник Леніну на бульварі Шевченка біля Бессарабки в Києві. На постаменті встановили державний прапор України та червоно-чорний прапор ОУН-УПА.

Разом з тим, на Майдані було сформовано 15 загонів цивільної самооборони, які назвали «сотнями».

11 грудня У ніч із 10 на 11 грудня 2013 року численні підрозділи внутрішніх військ і «Беркута» зробили першу спробу розігнати мирних протестувальників на Майдані у Києві. Тоді Михайлівський Золотоверхий собор безперервно бив у дзвони, і на той дзвін з усього міста стікалися кияни.

Диякон Михайлівського собору Іван Сидор згодом згадував: «Отримав благословення у намісника монастиря ігумена Агапіта і побіг на дзвіницю. Як бити на сполох, не знав, адже останній раз таке відбувалося в 1240 році, коли під Києвом стояла татаро-монгольська орда. Але постарався вкласти в передзвін всю душу і дзвонив так сильно і так довго, щоб все місто почуло і прийшло на Майдан... Я почав втрачати сили ще до кінця першої години. Добре, що мені на допомогу прийшли студенти. За чотири години ми вшістьох порвали чотири троса на дзвонах! У мене встигли нарости і

полопатися криваві мозолі, стер собі руки в кров, але болю майже не помічав...»

Основною точкою протистояння тоді була барикада на Інститутській, а після її руйнування беркутівцями - Європейська площа. Із кожною годиною людей у центрі столиці більшало - станом на п'яту ранку мітингувальників на Майдані було вже близько 10 тисяч. Кількома годинами пізніше силовики спробували штурмувати Київраду, однак протестувальники почали поливати їх із другого поверху водою з пожежних брандспойтів, а на вході до КМДА зчинилася бійка. Тим часом кількісна перевага вже явно була на боці активістів Майдану, і спецназівці під зростаючим натиском людей відступили.

1 січня 2014 року В Новорічну ніч на Майдані зібралося кількасот тисяч люду. Рівно опівночі вони заспівали Гімн України, тримаючи в руках ліхтарики та мобільні телефони. На сцені разом з усіма співали гімн Руслана, лідери опозиції Петро Порошенко, Арсеній Яценюк, Віталій Кличко, Юрій Луценко, народні депутати, а також координатори Євромайдану. Після поздоровлень та салюту на Майдані був святковий концерт. Серед виконавців - ТНМК, «Тартак», Руслана, «Скай», Лама, Марія Бурмака і «Мандри».

16 січня Цього дня у 2014 році Верховна Рада України ухвалила пакет законів, які дістали назву «диктаторських законів 16 січня». Вони були проголосовані з порушенням регламенту, і стосувалися обмеження свобод громадян. Наступного дня, пакет прийнятих законів підписав тодішній президент Янукович. Незважаючи на численні протести й заклики світової та української громадськості не публікувати тексти законів, вони все ж таки були оприлюднені.

19 січня Цього дня протистояння на Майдані з мирної фази перейшло в силову. Кількасот тисяч людей, обурених прийняттям «диктаторських законів» 16 січня, зібралися на народне віче. Незважаючи на численні заклики лідерів опозиції до продовження мирного протесту, багатотисячна колона пішла до Верховної Ради, однак зіткнулася із кордоном «Беркуту» на вулиці Грушевського.

Почалися сутички, які тривали усю ніч. Під час протистояння мітингувальники закидали міліцію бруківкою, фаєрами, «коктейлями Молотова». При цьому були спалені шість автобусів і вантажівок правоохоронців. «Беркут» використовував проти демонстрантів шумові гранати і гумові кулі, а також водомет.

Під час силового протистояння на Грушевського був пошкоджений фасад входу на стадіон «Динамо». Також були спалені каси стадіону і розібрана частина огорожі. Пошкоджень зазнав і пам'ятник Валерію Лобановському. 22 січня його загорнули у брезент.

За повідомленнями столичних медиків, у період з 19 січня до ранку 21 січня за медичною допомогою звернулися 122 постраждалі, 50 із них були госпіталізовані.

Водночас, згідно з даними медичної служби Євромайдану, за добу 19-20 січня на вул. Грушевського було поранено 1400 осіб.

22 січня На Майдані загинули перші активісти - вірменин Сергій Нігоян, білорус Михайло Жизневський. Водночас Роман Сенік із Львівщини отримав важкі поранення і помер у лікарні 25 січня. Того ж дня в лісі під Києвом було знайдено тіло зі слідами тортур львів'янина Юрія Вербицького, якого викрали невідомі просто з лікарні напередодні.

Після цих подій керівництво США та представники Євросоюзу вперше заговорили про санкції проти тодішнього керівництва України.

23 і 24 січня Протести поширюються по всій Україні. У ряді міст - Тернополі, Львові, Рівному, Івано-Франківську та Хмельницькому, протестувальники захоплюють будівлі обласних державних адміністрацій. Подекуди губернаторів змусили написати заяви про відставку. Однак, у Донецьку, Луганську та Харкові пройшли мітинги на підтримку влади.

Переговори в ніч з 23 на 24 січня між президентом Януковичем і лідерами опозиції ні до чого не приводять. Влада відхиляє більшість вимог, а запропоновані нею у відповідь умови не приймає Майдан. Протестувальники зводять нові барикади в урядовому кварталі.

28 січня Прем'єр-міністр Микола Азаров подав у відставку. Верховна Рада провела засідання, на якому переважною більшістю голосів анулювала 9 з 12 «диктаторських законів».

18-20 лютого Вранці 18 лютого демонстранти пішли до Верховної Ради, де депутати мали розглянути зміни до Конституції України. Однак канцелярія парламенту відмовлялася реєструвати цей документ, що викликало обурення серед мітингувальників і призвело до сутичок з силовиками.

Протягом 18 лютого в ході зіткнень протестуючі були відтіснені до Майдану, понад 20 людей було вбито з вогнепальної зброї.

19 лютого демонстранти утримували позиції на Майдані, тоді як силовики почали підготовку до «антитерористичної операції». Проти демонстрантів з боку вулиці Інститутської були застосовані 3 водомети, було підтягнуто БТРи. Близько 22 години загорівся Будинок профспілок, де в той час розташовувався штаб Євромайданівців та перебували поранені. За офіційними даними на пожежі загинули дві людини, 41 врятовано. Пожежу змогли загасити тільки 20 лютого вранці. Тим часом переговори лідерів опозиції з тодішнім президентом Януковичем знову не дали результатів.

20 лютого протестувальники перейшли в контрнаступ, і, незважаючи на значні втрати, змогли зайняти Український Дім, Жовтневий палац і відтіснити силовиків до урядового кварталу.

Разом з тим, на дахах будівель навколо Майдану розташувалися снайпери, які відкрили прицільний вогонь по майданівцях. Проти активістів діяли не тільки силовики, а й спеціально набрані бандити - «тітушки».

Загалом з 18 по 21 лютого на Майдані загинули понад 100 осіб. Всіх їх згодом назвуть «Небесною Сотнею». Тим часом у Києві транспортний колапс: під'їзди до міста охороняють автоматники, метро не працює три дні через оголошену владою терористичну загрозу. Не працює залізничне сполучення із Львівською та Івано-Франківською областями.

21 лютого Парламент абсолютною більшістю голосів (386) схвалив у цілому Закон «Про відновлення дії окремих положень Конституції України 2004 року». Крім того, схвалено Закон «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України».

У ніч з 21 на 22 лютого Віктор Янукович з найближчим оточенням покинув країну. Спочатку він залишає Київ й виїжджає до Харкова, де за підтримки Росії намагався влаштувати з'їзд для відділення східних регіонів від України. Однак цей план зазнав поразки. Янукович та більшість членів його уряду втекли до Росії. Зранку 22 лютого тисячі активістів, журналістів та волонтерів приїхали до Межигір'я аби перевірити інформацію про втечу Януковича. В резиденції нікого не було. Стоси документів плавали у Дніпрі, а на записах камер спостереження було видно, що вночі звідси поспіхом вивезли декілька вантажівок дорогоцінних речей. Цього ж дня Верховна Рада України, Адміністрація Президента, Кабмін та МВС перейшли під контроль і охорону Майдану.

23 лютого Народні депутати 328-ма голосами ухвалили постанову «Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України». Вибори призначили на 25 травня 2014 року.

Революція Гідності в цифрах

Євромайдан став символом боротьби українців за світле майбутнє та власну свободу. Євромайдан розпочався 21 листопада 2013 року та тривав 93 дні – до 22 лютого 2014 року. Протести розпочалися після рішення Кабміну призупинити процес підготовки до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом.

24 листопада хвиля масових протестів прокотилася всією країною, а після силового розгону студентів у ніч на 30 листопада, масові протести набули нової сили.

1 грудня, після побиття студентів, обурені українці зібралися на Всеукраїнське віче. Хода розтяглася від парку Шевченка до Майдану Незалежності. За даними BBC, до акції долучилося до 500 тис. протестувальників.

Цього ж дня на Михайлівській площі в Києві з ініціативи протестувальників почали формуватися загони Самооборони. Громадське формування було створене, аби забезпечувати безпеку учасників протестів, а також підтримувати громадський порядок на території, яку контролювали активісти.

Наприкінці грудня 2013 року на Майдані було 17 сотень самооборони, сформованих із майже 5 тис. добровольців. До лютого численність самооборони зросла до 12 тис. осіб, тому її розбили на 39 сотень.

14 грудня на центральну площу Києва вийшло понад 200 тисяч українців. Того вечора люди на Майдані заспівали гімн України одним великим хором – без жодної допомоги зі сцени. Під час співу 200-тисячний натовп запалив ліхтарики.

Найзапеклішими днями Євромайдану став завершальний етап Революції Гідності – протистояння між силовиками та протестувальниками (18 – 21 лютого 2014 року). За цей час загинули 82 особи, ще 622 особи постраждали. Ввечері 21 лютого один із сотників Самооборони Майдану Володимир Парасюк зі сцени заявив про те, Майдан не терпітиме Януковича, відтак якщо до ранку він не піде у відставку, самооборона піде на штурм.

У ніч на 22 лютого Віктор Янукович залишив Адміністрацію президента та поїхав до Харкова. Цього ж дня Верховна Рада України підтримала Постанову про усунення його з посади Президента України.

За час протестів, на Майдані було організоване наметове містечко, за перший місяць тут звели 84 намети. Крім того, для захисту від силовиків українці звели 8 барикад, а обігрівати Майдан доводилося за допомогою 700 діжок із дровами.

До слова, намети та барикади у столиці були встановлені до літа 2014 року. Останній намет демонтували 11 серпня 2014 року.